

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

LOs yttrande över Remiss angående Större flexibilitet i föräldrapenningen

Sammanfattning

- LO anser att det är positivt att dubbeldagarna tycks bidra till en väg in i föräldrapenningen för grupper av män som annars använder liten eller ingen föräldraledighet.
- LO avstyrker förslaget om att utöka antalet dubbeldagar till 60 och förlänga användningsperioden från barnets ettårsdag till 15 månaders ålder. Antalet dagar bör kvarstå vid dagens 30.
- LO anser att föräldraförsäkringen behöver reformeras i sin helhet. Flexibiliteten behöver ses över och regleras snarare än att utökas, och reglernas utformning bör främja ett jämställt och jämlikt uttag.

LO har givits möjlighet att yttra sig över Socialdepartementets promemoria S2023/01375 *Större flexibilitet i föräldrapenningen - utökade möjligheter att använda dubbeldagar* och vill lämna följande synpunkter.

Inte prioriterat att fördubbla antalet dubbeldagar

I promemorian presenteras huvudsyftet med förslaget vara att öka valfriheten och flexibiliteten för föräldrar. Baserat på hur dubbeldagarna i föräldrapenningen hittills använts lyfter promemorian även att dubbeldagar kan bidra till ett mer jämställt uttag av föräldrapenning, samt att öka uttaget av föräldrapenning bland grupper av män som annars tar ut liten eller ingen ledighet.

LO anser att det är positivt att dubbeldagarna tycks bidra till en väg in i föräldrapenningen för män. LO anser även att det är positivt att dubbeldagarna kan bidra till ett mer jämställt uttag av föräldrapenning under de två första åren i barnets liv. Möjligheten för båda föräldrarna att vara hemma samtidigt tidigt i barnets liv svarar mot ett behov av gemensam anknytning och etablering av föräldrarollen som är gynnsam.

Däremot anser LO inte att det är prioriterat att utöka antalet dubbeldagar från 30 till 60. Antalet dagar bör kvarstå vid dagens 30. I förslaget konstateras att bland förstagångsföräldrar till barn födda 2019 användes dubbeldagar för vart tredje barn och i genomsnitt under 14 dagar. Endast 1

av 10 föräldrapar som använde ersättningsformen var hemma under samtliga 30 dagar. Förslaget om en fördubbling av dagarna tycks inte svara mot ett reellt behov, utan är snarare ett uttryck för en symbolisk reformpolitik.

LO anser inte att perioden då dubbeldagar kan användas bör förlängas från barnets ettårsdag till 15 månaders ålder. Kvinnors användning av föräldrapenning koncentreras i hög utsträckning till barnets första levnadsår, medan män i allmänhet påbörjar sitt uttag när barnet är äldre än ett år. Idag används dubbeldagarna enligt socialdepartementets analys framför allt i anknytning till förlossningen samt i ökad utsträckning när barnet är runt tio, elva månader. Det tyder på att dubbeldagarna idag fungerar som en överlappning mellan mammors och pappors föräldraledighet.

En förlängning av den period då dubbeldagar kan användas kan förväntas styra mot en senare överlämning av föräldraledighet mellan föräldrarna och därmed förlänga kvinnors frånvaro från arbetsmarknaden.

Föräldraförsäkringen bör reformeras i sin helhet

Redan idag finns en mycket stor flexibilitet och valfrihet för föräldrar att använda föräldrapenningdagar. Det finns en samstämmighet bland arbetsmarknadens parter att flexibiliteten behöver ses över och regleras snarare än att utökas.

LO har i flertalet yttranden, statliga utredningar och rapporter poängterat att föräldraförsäkringen bör reformeras på ett genomgripande sätt. LO stod bakom de huvudsakliga förslag som *Utredningen om en modern föräldraförsäkring* presenterade 2017. Det är i dag lika angeläget som då att utgå från ett sammanhållet förslag som fungerar väl för såväl föräldrar i alla typer av yrken som för arbetsgivare.

LO anser att reformeringen av föräldraförsäkringen bör ske genom en fortsatt reservation av de föräldrapenningdagar som tilldelas respektive förälder (enligt LOs kongressbeslut 2016 om en fullständig individualisering). Försäkringens nuvarande utformning bidrar till att upprätthålla en ojämsställd fördelning av omsorg om barn mellan kvinnor och män. Det påverkar kvinnors arbetsmarknadsanknytning negativt.

LO anser även att försäkringens tidsgränser och möjligheten att förlägga föräldrapenning bör ändras. Dagens flexibla tidsgränser och möjligheten, för de föräldrar som har råd, att spara föräldrapenningdagar bidrar till ojämlika möjligheter att använda sig av försäkringen på ett sätt som underlättar kombinationen av arbete och familj.

Den förälder som använder föräldrapenning har en stark rätt att bestämma när ledigheten ska tas ut. Möjligheten att använda sig av föräldrapenning för

att kombinera arbete och familj även längre upp i barnets ålder bygger på att föräldrar haft möjlighet att spara ersättningsdagar även efter den längre ledigheten efter barnets födelse. Under barnets första tolv månader behöver föräldrar inte ta ut någon ersättning för att kunna vara ledig. Den förälder som har råd att använda få dagar kan spara föräldrapenning till när barnet är äldre. Forskning och analyser från Försäkringskassan visar att det är vanligare att föräldrar med höga inkomster kan spara ersättningsdagar. Föräldrar med mer styrda arbeten och lägre inkomster förbrukar dagarna tidigt i barnets liv. De har därför färre föräldradagar att använda under förskoleperioden. (Försäkringskassan, 2020) Ekonomi och arbetsvillkor påverkar i vilken mån föräldrar kan använda sig av den flexibilitet och rätt till inflytande som föräldraförsäkringen idag ger.

LO anser att det bör införas en skarp tidsgräns vid tre års ålder och att det därefter bör införas årliga ersättningsdagar som inte kan sparas mellan år. Anställda i arbetaryrken har mindre inflytande över var, när och hur de arbetar än tjänstemän och akademiker. Nio av tio arbetare kan inte arbeta hemifrån. Antalet dagar bör vara tillräckligt för att tillgodose föräldrars i arbetaryrken behov av flexibilitet och ledighet för att på goda villkor kunna kombinera arbete och föräldraansvar.

Med vänlig hälsning
Landsorganisationen i Sverige

Susanna Gideonsson

Joa Bergold
Handläggare